Dostava dekretov

Učiteljstvo mora leta in leta čakati na napredovanje. Malo je takih, ki bi dobili višjo skupino brez krajšega ali daljšega čakanja. Posebno v današnjih dneh, ko raste draginja iz dneva v dan, je povišek višje skupine neobhodno potrebna pomoč v sili in stiski. Ta povišek ni namenjen paraliziranju draginje, temveč je nagrada za vestno in požrtvovalno večletno delo. V teh časih ga mora uradništvo uporabiti za kritje večjih izdatkov za preživljanje. Ni namen mojega članka, da bi tukaj opisoval katastrofalni porast cen, navesti hočem mimogrede nekaj številk: do aprila je poskočila cena za živino za 41,4 %, industrijske proizvode 35,7 %, mineralne produkte 26,1 %, rastlinske proizvode 25,2 % ter je indeks cen dosegel številko 106,3! (Leta 1929. 100!) Po statistiki društva narodov znaša povprečni povišek 26 %. Če bi hoteli postaviti naše prejemke na osnovo pred pričetkom vojne (sept. 1939.!), bi se morale povišati plače za 310 din. (Če vzamemo 1200 din za povprečno številko preživljanja!). Vedno se je od merodajne strani poudarjalo, da se bo vprašanje plač uredilo takoj, ko bo izdana uredba o kontroli cen, češ da nima smisla povečati plače, preden vlada z uredbo ne zavre skoka cen. Uredba o kontroli cen je izšla, toda cene ne gredo nič manj kvišku, plače pa so ostale neizpremenjene.

Z zvišanjem torej ni nič. Nekaj upanja ima učiteljstvo še v napredovanju. To bo vsaj malo ublažilo neznosno stanje. V maju je napredovalo v IX., VIII., VI. in V. skupino okrog 500 učiteljev, t. j. 20 % čakajočih. Veseli smo, da so se napredovanja premaknila z mrtve točke, upamo, da jih bo še več. Opozoriti bi hotel še na eno hibo, t. j. na počasno dostavo dekretov napredovanj in na izplačilo višjih prejemkov.

Po zakonu o uradnikih tečejo višji prejemki od naslednjega prvega, n. pr. če je nekdo napredoval 15. ali 25. maja, mu gredo višji prejemki od 1. junija, ne glede kateri dan v mesecu je napredoval (1. ali 31. v mesecu!) Ker je ukinjen § 263., ki je dolačal, da gre povišek 12 mesecev v pokojninski sklad, velja samo še § 134.(2), ki določa, da spada med dohodke pokojninskega sklada »prvomesečna razlika med novimi in dotedanjimi prejemki ob napredovanju.« Napredovanja v VIII. in IX. skupino so bila podpisana 29. aprila, torej tečejo višji prejemki s 1. majem. Majniški povišek gre v pokojninski sklad in šele s 1. junijem bo učiteljstvo prejelo dejanske prejemke višje skupine. Kdaj se bodo seveda te izplačale, je drugo vprašanje. Ni mi treba poudarjati kako težko čaka vsakdo na višjo plačo, posebno dandanes, ko draginja raste. Glede na te okoliščine je nujno potrebno, da se dekreti izstavijo takoj. Lansko leto so čakali napredovanci 4—6 mesecev na prejemke višje skupine. Res je, da pride tudi večja vsota vedno prav, pomisliti pa moramo, da je mnogo takih, ki mu je ta mesečni povišek v veliko pomoč. Kakšne bi naj bile ovire? Po novem finančnem zakonu mora dati glavna kontrola svoj pristanek za vsakega poedinca, ki je napredoval. Drugi zadržek je veliko število napredovancev. Pri sedanjem napredovanju je to število res veliko, toda izpolnjevanje predpisanih formularjev gre hitro izpod rok. V vsakem primeru se morajo dekreti čim prej poslati in dostaviti prizadetim. Da je to mogoče, naj navedem samo primer: Pri poštah v Sloveniji je napredovalo 250—300 uslužbencev 30. aprila, a 27. maja so dobili uslužbenci svoje dekrete in bodo 1. junija ali najkasneje 1. julija prejeli že višje prejemke. Torej je bilo kljub velikemu številu napredovanih možno izvršiti izvedbo napredovanj v kratkem času. Vse poslovanje okrog napredovanj se mora smatrati za nujno zadevo, da pridejo vsi prizadeti v najkrajšem času do višjih prejemkov. V današnjih časih je to dvakrat važno. Kakor ministrstvo, tako morata tudi banovina in srez čim hitreje dostaviti dekrete in omogočiti hitro izvedbo izplačila višjih prejemkov. Ako ni mogoče izvesti nakazila takoj prvi mesec, naj se izplačajo višji prejimki vsaj drugi mesec. Če je učiteljstvo že moralo čakati leta in leta na višjo skupino, naj vsaj ne čaka mesece in mesece na dekret in na višje prejemke. Upamo, da ne bo ostal naš klic »klic vpijočega v puščavi,« in da bo učiteljstvo 1. julija prejelo višje prejemke.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Še en primer

Tovariš urednik!

Tudi jaz sem eden tistih srečnih ali nesrečnih, kakor se pač vzame, ki so šli v Južno Srbijo. S težkim srcem sem se poslavljal od Slovenije. Pot me je vodila novemu, tujemu življenju naproti. Strah in upanje sta se mešala. Prišel sem, videl sem in vzljubil sem to zemljo, to ljudstvo. Popolnoma pravilno je napisal tovariš z bolgarske meje, da nas to ljudstvo ni sprejelo kot tujce. Bratje smo jim. Učitelj je med temi ljudmi oni, ki nosi kulturo, ki dela za »voskresenje« naroda. Za najmanjšo skrb so mu hvaležni. Tukaj se učitelj ne karikira. Učitelju siromaku ni treba kloniti in se predajati na milost in nemilost raznim vaškim mogotcem.

V početku se nisem mogel prav znajti v teh razmerah. Vse drugače je bilo kot pri nas, vse demokratičnejše, širokogrudnejše in prisrčnejše. Toda na dobro se človek hitro navadi. Kmalu sem se znašel v tem, da je tu na vasi prva osebnost učitelj, katerega mora vse poslušati. Proti besedi učitelja ni ugovora, tožarjenja in klevetanja. Kar smatra za dobro učitelj, to je dobro, saj on je šolan.

Kot tujec sem prišel med to ljudstvo. Toda brat brata ne bi mogel sprejeti lepše. Videli so, kako mi je težko delo, ker nisem znal jezika. S prirodnim taktom so mi pomagali, kjer so le mogli.

In sedaj naše slovenske razmere. Povsem razumljivo je, da bi se hotel vrniti enkrat v Slovenijo. Toda strah me je. Strah pred razmerami. Saj celo tukaj, daleč na grški meji, mora človek slišati o vaših prepirih in prepirčkih.

Mislim, da k temu ni treba komentarja. Daleč sem od Slovenije, a spoznal sem, da je vendar Slovenija mnogo lepša iz daljave kot od blizu. Žalostno, a resnično spoznanje. Iz tega spoznanja se mi je tudi rodil sklep ostati tukaj med tem ljudstvom, kateremu sem brat,

Sicer pa dobro Južne Srbije je tudi dobro Slovenije.

S tovariškim pozdravom

K. B.

Pripravniki šolski upravitelji

Poslušajte glas učitelja pripravnika, vršilca dolžnosti šolskega upravitelja!

V glavnem nameravam zagodrnjati čez dejstvo, ki je izraženo z naslovom, čeprav me bo včasih težko stanje, v katerem se pripravnik nahaja, zavedlo še med druge misli, ki me zadnji čas obhajajo. Pravim zadnji čas, ker me je v začetku »normalijski« naval popolnoma zmedel, kakor marsikaterega sorodnika iz kaste pripravnikov.

Kar škoda se mi zdi, da je nas pripravnike z zadnjim ministrovim odlokom zapustilo toliko sotrpinov, čeprav jim iz vsega srca privoščim najmanj peto grupo. Stvar je namreč v tem, da smo izgubili najbolj vnete borce za pripravniške pravice, katere sploh še ne obstojajo. Slava jim! Vsi ti so za pripravnike umrli, ker jim bodo grupe zadale še marsikatero skrb in jih s tem odvračale od misli, da so nekje še učitelji, katerim se godi še slabše in za katere se je potrebno še bolj boriti in skrbeti.

Vest me opominja, da naj že vendar enkrat začnem z izvajanjem. Začnem kar znanstveno s številko:

V naši deželi je okrog 800 ljudskih šol in torej prav toliko upraviteljev, ki so večinoma vršilci dolžnosti. Položaj teh vršilcev dolžnosti ni ravno zavidanja vreden, ker je še postavno logično in pravično neurejen. Imajo sicer mnogo dolžnosti, nagrad in pravic skoraj prav nič Najslabše se pri tem godi seveda šolskim upraviteljem na niže organiziranih šolah, ki so pa zasedene pó učiteljskih pripravnikih in pripravnicah. Pripravnike sem postavil pred pripravnice zato, ker prvi nosijo levji upraviteljski delež. Že zopet ta više in niže organiziranost! Jaz bom uporabljal zanju rajši šušmarska izraza boljša in slabša šola, da bo bolj držalo.

V zakonu o narodnih šolah so prav lepo naštete in nanizane dolžnosti šolskih upraviteljev in pri tem niso napravljene in mišljene nikakšne razlike med upravitelji prej omenjenih boljših in slabših šol in kdor količkaj pozna upraviteljevo delo na obeh šolah, ne more trditi, da ima upravitelj slabše šole manj dela od upravitelja boljše šole, kateremu je oblast dala resnično možnost preložitve učnih ur na druge učne moči, da se s tem lahko nekoliko razbremenijo.

Vprašam vas: »Na koga naj upravitelj eno, dvo ali trioddelčne šole preloži nekoliko učnih ur, da mu bo vsaj malo pomagano, ali pa komu naj ta upravitelj naloži nekoliko upraviteljevega dela, kar lahko store tovariši upravitelji na mnogooddelčnih šolah?« Trdim, da učitelju na slabši šoli upraviteljevanje zadaja več skrbi in dela kot na boljši. Kolikokrat se zgodi, da tak upravitelj dela pri petrolejski leščerbi najmanj do polnoči, posebno še v času različnih pro- in obračunov, pri tem pa je prisiljen, da pušča v nemar delo in skrb za svoje lastno življenje in tudi, kar je najhujše, pripravo za šolo, ki je posebno še za višjo ljudsko šolo nujno potrebna.

Oglejmo si še drugo plat. Kakšno je plačilo ali nagrada za ta trud? Dolnje številke najjasneje pričajo o krivici, za katero ne verjamem, da bi bila storjena iz nevednosti.

Šolski upravitelj dobi na šolah z 1 do 2 oddelka po 300 din, z 3 do 4 oddelki 400 din, s 5 do 8 oddelki 500 din, z 8 do 12 oddelki 600 din, z 12 do 16 in več oddelki po 700 din »nagrade« na leto.

Zloben bi bil tisti, ki bi me pri tem razumel tako, da dobi upravitelj boljše šole preveč ter da naj se njemu odvzame in da upravitelju slabše šole.

Račun mi je pokazal, da je upravitljeva ura ne ravno nestrokovnega dela plačana po 25 par na šoli z enim ali dvema oddelkoma.

Primerjajmo upraviteljevo delo in plačilo najprej z delom in plačilom šolske snažilke, potem pa še z »napori« doktorja medicine: Snažilka moje šole dobi za svoje do štirikrat manjše in manj kvalificirano delo 700 din na leto, ubogi pripravnik-upravitelj pa 300 din. Gospod doktor je računal ubožčku pripravniku za pomoč, ki se je sestojala samo iz trkanja po prsih, ki naj bi pomagalo iz zagate, in iz zdravniškega spričevala 150 din. (Da ne bi kdo mislil, da je posredi tiskarski škrat, še z besedo: ensto petdeset dinarjev.) Pa gospod doktor ni prišel 20 km daleč, marveč se je pripeljal z avtomobilom 4 km (štiri kilometre) blizu.

Skoraj sem se zaklel, da ne dam tem doktorjem rajši ničesar kot toliko, pa magari če mi gre za nohte. Uporabil sem besedo skoraj, ker vem, da jim bom dal, če bo mojim bodočim otrokom tako slabo. Vedeti morate še to, da bi številka 150 obupno poskočila, ker je moja slaba šola od gospoda doktorja še za 7 km dalje.

Še naslednje: Različni založniki različnih pedagoških knjig in publikacij in morda še kdo drugi si delajo utvaro, kako mlado učiteljstvo hlastno prebira njih knjige, ki tako lahkotno tečejo iz tiskarn. Stvarno stanje je pa tako, da mladi upravitelj večinoma te samo vpiše v zapovedano inventurno knjigo in se pri tem tolaži, da morda kdaj le pridejo boljši časi zanj in za te knjige. Preden jih vstavi v omaro, jih v največji hitrici samo bežno, čeprav lačno prelista, da vsaj malo zve, kaj je dobil in pri tem ugiblje, kako so mogli ljudje ukaniti čas, da so delo zmogli. Čez vsakršno poklicno, prav za prav pošolsko izobrazbo mora napraviti mladi upravitelj križ in napredek koraka z velikimi koraki na mestu. Hudo je tudi tole:

In rezultat prezaposlenosti šol. upravitelja-pripravnika (računajmo, da vzame upraviteljevanje najmanj tri ure na dan)? Upravitelj postane morda dober upravitelj, ki pozna vse muhe, ki so dandanes že obadi, oblasti in hiti ustrezat šol. nadzorniku, ki je tudi gnan od zgoraj, pouk pa čaka boljših dni.

Naj posvetim še malo v zatohlo upraviteljevo stanovanje!

Nekaterih šol, ki so večinoma skrite daleč v hribih, tako da je čudno, da jih nadzorniki sploh najdejo in obiščejo, se držijo prav slaba stanovanja. In takih šol je dosti! Ta upraviteljeva stanovanja so tako slaba, da so vredna včasih med brati komaj 50 din na mesec. Izrčunajte sami, za koliko je upravitelj prikrajšan v primeri s tovarišem ali tovarišico na isti šoli samo zato, ker je šolski upravitelj in ker mora delati ko živinče in ker oblast ne ve, da je pod v stanovanju črviv do nevarnosti in da učitelj v najhujši zimi trepeta za enojnimi okni. Saj vendar po postavi gre učitelju na deželi stanovanje, ki je vredno 150 din, kar je že itak minimum.

Ne čudim se begu iz vasi, kjer vlada tretji draginjski razred, kjer so šole z »lepo« urejenim upraviteljskim položajem, da se moramo tresti pred »usodo«, ki nam poklanja dar, ki se mu reče mesto šol. upravitelja. Samo kratkovidneži se izprašujejo danes, čemu ta beg iz vasi, in zahtevajo, da je potrebno to oblastno zabraniti. Zahtevajo naj rajši ureditev prosvetnih in s tem tudi materialnih razmer v takih krajih, pa bo odpadlo vse ostalo.

Vsak mlad učitelj je šel z veseljem na delo in z mislijo, da bo to veljalo narodu. Naenkrat se znajde med nepremagljivimi materialnimi prilikami, katerim mora posvetiti mnoga časa in katere mu jemljejo celo zdravje. Tudi to se prenese zaradi izrednih razmer, toda vsakemu se skrči roka v pest ob misli, da živijo dandanes mnogi, ki izkoriščajo narod, a narod smo tudi mi.

Kaj se ne bo že enkrat začel delati red! Sam ne bo prišel in mi se celo hvalimo, da smo pametni. Pripravniki hočemo, da se takemu pripravnikovemu stanju napravi konec **za vselej!**

Potrpežljivosti, skromnoti in vdanosti v »usodo« imamo pripravniki preveč, kar ni čudno, ker smo se odločili za naš poklic in nismo niti vedeli, da so razmere takšne ter smo zaupali v 20. vek. Potrebno je, da se že enkrat izvajajo konsekvence in se vse uredi.

Ne čudim se neborbenosti pripravnikov za lastne pravice, ker jim je za enkrat edino polje udejstvovanja delo v šoli in tudi zunaj nje, a nase nimajo časa pomisliti ter tako postanejo nekakšna mevža v zahtevah po svojih pravicah.

Moje mnenje je, da ljudstvo toliko velja, kolikor naredi in kolikor **zahteva.** To mi je povedala zgodovina, čeprav je v šoli nikoli nismo primerjali z današnjim časom. Ogorčen sem nad položajem, ki ga kot pripravnik zavzemam med tovariši, ki so se tega že rešili.

Vse najhujše se dandanes meče na pripravnike. Komu je vendar potrebno, da se pripravniki še posebej zapostavljajo, čeprav vršijo skoraj pionirsko delo in koliko časa se bo še tako delalo?

Kot vidite, nisem imel namena pobožno vzdihovati, marveč zarobantiti, kar bo »mogoče« le malo pripomoglo k razbistritvi razmer.

H koncu še to: Sram me je, da sem cenjen komaj 900 din + stanovanje vredno 50 din z drvmi. Naj se jim že enkrat posveti!

Grizly.

UČITELJSKI POKRET

Razgovor o anketiranju

Ali je sploh vredno pisati o takšni malenkosti danes, ko se razvijajo okrog velikanski dogodki? Res smešno, da se sploh še ljubi človeku prijeti pero za takšno malenkost. Toda, pri nas je sestavljena vsakdanjost iz samih malenkosti, tako da je navsezadnje važna tudi ta.

Stvar pa je v tem, da sem pred dnevi naletel na človeka, ki naj bi bil mentor pri učiteljevem delu na določenem področju. S tem človekom sva se zapletla v razgovor in kar tako zviška mi je dejal:

»Čuj, jaz sem pa principielno proti temu vašemu anketiranju!«

Začuden sem ga pogledal in vprašal: »Toda kako si prišel do te principielnosti glede anketiranja, ali zbiranja podatkov o deci?«

Po tem vprašanju se je razvil značilen dialog.

»Proti sem zato, ker bo to vzbudilo samo nevoljo pri starših. Saj že itak dovolj godrnjajo; če bomo vpraševali otroke tudi o tem, kaj jedo, bo pa nevolja še večja.«

»Toda, pri dosedanjih spraševanjih otrok se je pokazalo, da šolarji naravnost s slastjo zaupajo nekomu, kako skromni so jedilni listi. S strani staršev ni bilo doslej nobenih pritožb. Kvečjemu, da se je kdo hudomušno nasmejal in pošalil. Sedaj nam bodo nekaj v skledo pridjali, ko se zanimajo še za kuhinjo.«

»Ali povej mi, kakšen smisel ima zbiranje teh podatkov in tratenje časa?«

»To ni nobeno zapravljanje časa. Vsak posameznik se sam odloči za to težavno in zamudno delo zato, ker uvidi njegovo potrebnost. Prevažno je namreč, da zberemo podatke o tem, kakšne so razmere slovenskih šolarjev.«

»Že dobro, toda jaz vem brez anketiranja, da živijo otroci v slabih razmerah, ki jih takšno zbiranje podatkov ne bo izpremenilo. Ljudem je treba dati dela in kruha, pa bo stvar rešena!«

»Ni slaba ta zahteva, ali učitelji niso merodajni za njeno izpolnitev. V njihovi moči pa je samo znanstveno in požrtvovalno zbiranje dejstev, ki naj dajo trdne osnove za smernice prepotrebnih reform.«

»Ne, ne, ni potrebno takšno anketiranje. Vsaka mestna frajlica, ki pride na šolo, lahko vidi na prvi pogled v kakšnih prilikah žive šolarji. K ljudstvu je treba najti pot, spoznati njegovo psiho in razumeti ga!«

»Pravilno, saj to tudi hočemo. Mi si vendar utiramo miselno in čustveno pot do ljudi, ko pridobivamo z otroki in o otrocih spoznanja, katera nam verno prikazujejo vzgojno sredino, ki vpliva tako na mladež kot na odraslega. In po mojem mnenju je to najprimernejši način za pridobitev kontakta z ljudstvom, ki se ob natančnem opazovanju in študiju lahko dobro spozna.«

»Vidiš, koliko truda bi bilo prihranjenega, če bi učitelji že poznali podeželje, ko pridejo mladi na vaške šole. Zato bi pa morali biti učitelji samo otroci kmečkih hiš!«

»No, tudi ti se poslužuješ »preventivne zahteve«, ki so jo vrgli zadnje čase v svet, ki pa realnosti nič ne izpremeni. Neizpodbitno dejstvo je danes to, da je prihajalo in še prihaja največ mladih učiteljev in učiteljic iz nekmečkih družin ter, da ima ta naraščaj zelo slabo pripravo za delo v stvarnosti našega slovenskega podeželja. To je dejstvo, s katerim moramo računati in, ki se ga ne smemo izogniti z »zdravilom«, da naj pride na učiteljišča po možnosti čim več kmečkih otrok. Ker pa je danes stanje takšno, da večina mladega učiteljstva ni doma iz vaškega občestva, mu je treba pripraviti primeren način dela, s katerim bo mogel najhitreje in najgloblje prodreti v bistvo ljudskega življenja. In ena najvažnejših poti do teh spoznanj je — anketiranje, zbiranje podatkov ter s tem zvezan študij.«

»Je že res, da bi bilo to hvaležno delo, toda vprašanje je, če bodo dobljeni rezultati kaj pomagali k izboljšanju razmer.«

»Če hočeš nekaj ozdraviti, moraš najprej vedeti, kje je boleče. Šele potem moreš izbrati sredstvo za zdravljenje.«

»Imaš prav. Toda kdo je kriv, da je današnji položaj otrok in njihovih staršev tako slab? Jaz sodim tako, da je to povzročila svetovna vojna in, da so pozneje ljudje vse preveč razmetavali denar za moderne obleke, za luksus in podobno.«

Začul sem novo odkritje. Toliko, da se nisem na glas zagrohotal. Pa sem se vzdržal. Nisem mogel več strpeti, pa sem se raje hitro poslovil. Na poti domov sem razmišljal:

»Žalostno, da imamo ljudi s takšno miselnostjo na mestih, od koder bi naj prihajala iniciativa za vse napredno delo.«

V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigoveznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.